

AZ ALFÖLD KUTATÁSI PROGRAM ÉS A KUTATÁS DOKUMENTUMAI

Az Alföldről szóló országgyűlési és kormányhatározatban foglaltak alapján a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium kutatási szerződésben bízta meg az MTA Regionális Kutatások Központja Alföldi Tudományos Intézetét, hogy a korábbi és a jelenleg folyó kutatások eredményeire alapozva dolgozza ki az Alföld hosszú és rövid távú területfejlesztési, tájfejlesztési (tájvédelmi és tájhasznosítási) koncepcióját. Az Intézet e feladat koordinálására, az úgynevezett akciókutatás lebonyolítására programirodát szervezett Kecskeméten, majd a régió különböző egyetemein, kutatóhelyein, regionális közintézményeiben, megyei önkormányzataiban dolgozó kutatók és szakemberek bevonásával 21 tagú tudományos tanácsot hívott létre. A tanács meghatározta a kutatás legfontosabb általános alapelveit, a tematikus vizsgálatok fő irányait, folyamatosan figyelemmel kísérte a kutatási program menetét, véleményezte az elkészült köteteket, majd megvitatta és véglegesítette a koncepciót.

Az Alföldről szóló korábbi és folyamatban lévő kutatások eredményeit kilenc, tematikusan összefüggő, közel kétezer kézirati oldalt tartalmazó kötetben összegeztük. Ezek elkészítésében 96 különböző tudományterületet művelő kutató és szakember vett részt előtanulmányok írásával, szakmai véleményekkel, dokumentumokkal. A kötetek – több oldalú megközelítésben – makroregionális elemzéseket adtak az Alföldről. Elkészült a rövid és hosszú távú koncepció tervezete (X–XI. kötet) és az alulról építkező regionális fejlesztés lehetséges kistérségeit taglaló XII. kötet. A kutatómunka széles körű véleményezés után a XIII. kötettel zárult.

A kutatás folyamán az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság pályázati támogatásával a programiroda alföldi adatbázist alakított ki többféle hivatalos és egyedi adatgyűjtés, felmérés elvégzésével. Ennek és a MAPINFO programcsomagnak a segítségével a kutatókat támogató térinformatikai rendszer jött létre, melynek eredményeként számos táblázat és térkép tette szemléletesebbé a tanulmányokat és a köteteket.

A kutatási előtanulmányokat és a köteteket, valamint az alföldi adatbázist az Alföldi Tudományos Intézet dokumentálta, ezek a kutatók és érdeklődők rendelkezésére állnak. Jelen bibliográfiánkkal a további kutatásokhoz kívánunk segítséget nyújtani.

I. Alföld Kutatási Program. Készült a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium megbízása alapján a MTA Regionális Kutatások Központja Alföldi Tudományos Intézetében. (Kiad.) MTA RKK Alföld Projekt Programiroda. Kecskemét, 1992 – 1993. Kéziratként sokszorosítva.

- Az Alföld fejlesztés (előzetes) tézisei. Írták: Csatári Bálint, Illés Iván. 21 o.
- I. kötet: *Az Alföld népessége*. Témavezető: Velkey Gábor. 205 o.
- II. kötet: *Az Alföld környezeti állapota és természetvédelme*. Témavezető: Rác Lajos. 219 o.
- III. kötet: *Az Alföld gazdasági bázisa*. Témavezető: Hegedűs Miklós. 150 o.
- IV. kötet: *Az Alföld agrártermelésének és élelmiszeriparának helyzete*. Témavezető: Gurzó Imre. 239 o.
- V. kötet: *Az Alföld területhasznosítása*. Témavezető: Baukó Tamás. 168 o.
- VI. kötet: *Az Alföld településrendszere*. Témavezető: Tóth József. 197 o.
- VII. kötet: *Az Alföld infrastruktúrája*. Témavezető: Erdősi Ferenc. 195 o.
- VIII. kötet: *Az Alföld turizmusa*. Témavezető: Csordás László. 243 o.
- IX. kötet: *Az Alföld önkormányzati struktúrája és a területfejlesztés összefüggései*. Témavezető: Pálné Kovács Ilona. 105 o.
- X. kötet: *Az Alföld hosszú távú területfejlesztési és tájhasznosítási koncepciója* (tervezet). Témavezető: Illés Iván. 142 o.
- XI. kötet: *Az Alföld rövid távú területfejlesztési koncepciója* (tervezet). Témavezető és szerző: Illés Iván. 97 o.
- XII. kötet: *Az Alföld kistérségei*. Témavezető és szerző: Beluszky Pál, Csatári Bálint. 67 o.
- XIII. kötet: *Az Alföld fejlesztési koncepciója*. Témavezető: Illés Iván. 194 o.
- XIV. kötet: *Az Alföld fejlesztési koncepciója*. Tartalmi összefoglaló. Írták: Csatári Bálint, Illés Iván. 24 o.

II. Alföld Kutatási Program előtanulmányai. Készültek a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium megbízása alapján az MTA RKK Alföldi Tudományos Intézetében. (Kiad.) MTA RKK Alföld Projekt Programiroda. Kecskemét, 1992–1993. Kéziratok, melyek a kötetekben szerkesztett formában jelennek meg, archiválásukról az Alföldi Tudományos Intézet gondoskodott. (Zárójelben annak a kötetnek a száma, amelyben a tanulmány megjelent, vagy amelynek megírásához felhasználták.)

- Abonyiné Palotás J.: *Az Alföld falusi településeinek infrastrukturális állapota*. 18 o., 1 térkép. (X.)
- Andó M.: *Az Alföld természeti földrajzi kistáji környezeteinek potenciális értékei, különös tekintettel fejlődési lehetőségeire*. 20 o. (X.)
- Barta Gy. – Poszmik E.: *Szerkezeti változások hatása az Alföld ipari fejlődésére*. 59 o. (III.)
- Baukó T.: *A területhasználat néhány speciális konfliktusos esete*. 16 o., 8 ábra. (V.)
- Baukó T.: *Az idegenforgalmi szálláshelyek, a beutazó turizmus és a fürdők elemzése*. 7 o., 8 ábra, táblázatok. (VIII.)
- Becsei J. – Dövényi Z.: *A foglalkozási szerkezet és a munkanélküliség strukturális jellemzői és területi különbségei az Alföldön*. 14 o., 2 ábra. (I.)
- Becsei J.: *A külterületi települések átalakulása*. 10 o., 3 ábra, 3 táblázat. (X.)
- Becsei J.: *Az alföldi városok átalakulása*. 10 o. (X.)
- Berényi I.: *A területhasznosítás új problémái az Alföldön*. 9 o. (V.)

- Bokody J.: A víziturizmus jellemzői, fejlesztési lehetőségei az Alföldön. 38 o., mellékletek: táblázat, térkép, vázlatrajz, prospektus (VIII.)
- Bőhm A. – Szőgyi L. – Táll É.: Társadalmi kapcsolatok és kötődési módok Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három településén. 28 o. (I.)
- Csapóné Tábory H.: A nemzeti parkok és az idegenforgalom. 13 o. (VIII.)
- Csató É.: Térszerkezeti változások a tanyás térségekben a nagyüzemi gazdálkodás kezdete óta. 15 o., 1 ábra. (V.)
- Csordás L.: A falusi turizmus helyzete, problémái az Alföldön. 13 o., 2 táblázat, 3 ábra. (VIII.)
- Csordás L.: Az alföldi idegenforgalom fejlesztése, üdülőkörzetek, projektek. 32 o. (VIII.)
- Csordás L.: Hobby-turizmus. 2 o. (VIII.)
- Csordás L.: Magánüdülők az Alföldön. 14 o., 8 ábra. (VIII.)
- Dömsödi J.: Az Alföld tözeges láptalajú területeinek bemutatása, megóvásuk lehetőségei. 23 o., 1 ábra. (II.)
- Eke P.-né: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye falusi térségeinek speciális demográfiai jellemzői. 15 o., 3 ábra. (I.)
- Emödi É.: Az épített (művi) környezet értékelése, a nemzetiségek és a folklór szerepe a rekreációban. 17 o. (VIII.)
- Erdősi F.: A közlekedési-hírközlési-távvezeték (vonalas) infrastrukturális ellátottság területi jellemzői az Alföldön. 63 o., 36 ábra. mellékletek. (VII.)
- Forray R. K.: Az Alföld oktatásügye. 28 o. (I.)
- Futó P.: A gazdasági rendszerváltás Orosháza iparában. 21 o. (III.)
- Gábris Gy.: Az Alföld vízrajzának jellegzetességei. 48 o. (II.)
- Gurzó I.: Az alföldi élelmiszergazdaság fejlesztésének néhány kérdése. 16 o. (IV.)
- Hanyecz V.: A mezőgazdasági infrastruktúra területi jellegzetességei az Alföldön. 24 o. 16 melléklet. (IV.)
- Horváth Benő: Az Alföld környezeti és ökológiai stratégiájának főbb elemei. 3 o. (XIII.)
- Horváth J. – Lánzki I.: Az Alföld, mint élelmiszertermelő régió nemzetgazdasági jelentősége. 12 o., 23 o. (IV.)
- Illés I.: Az infrastruktúra helye a korszerű terület- és településfejlesztésben. 17 o. (VII.)
- Iván L.: Középfalvak helyzete – egy településtípus státuszváltozása – az Alföldön. 8 o., 9 táblázat, 8 ábra. (X.)
- Iván L.: Külföldi tőkeérdekeltségű vegyesvállalatok az Alföldön. 10 o. 6 táblázat, 4 térkép. (XIII.)
- Keveiné Bárány I.: Az Alföld agroökoszisztémán kívüli területeinek flórája és faunája. 7 o. (II.)
- Kocsis K.: Az Alföld etnikai struktúrája. . (I.)
- Kollarik A.: A turizmus szerepe, nemzetgazdasági jelentősége az Alföldön. 17 o., 1 térkép. (VIII.)
- Kovács Cs.: Az alföldi népesség jövedelmi helyzete és jövedelmi viszonyai 1962–1990 időszakában. 4. (I.)

- Kovács T.: Az alföldi agrárnépesség szociológiai vizsgálata. 53 o. (IV.)
- Kovács Z.: Az alföldi társadalom politikai strukturálódása az 1990. évi parlamenti választások tükrében. 10 o. 5 térkép. (I.)
- Kőszegfalvi Gy.: Az Alföld infrastrukturális ellátottságának különleges jellemzői és a fejlesztéshez a térségi sajátosságok figyelembevételével adható speciális szempontok. 39 o. (VII.)
- Krassó S.: Az Alföld lakossági-települési infrastruktúrájának főbb fejlettségi tényezői. (VII.)
- Kugler J.: Az Alföld területhasznosításának elmúlt századai. 8 o., 9 táblázat. (V.)
- Kürti Gy.: A terület- és földhasznosítás változása Csemőben. 3 o., 6 térkép. (V.)
- Lánszki I.: Az Alföld földhasználata és a tájökológia összefüggései. 29 o. (V.)
- László M.: Az önkormányzatok gazdálkodási jellemzői az Alföldön különböző önkormányzati típusok alapján. 5 o., 16 táblázat (IX.)
- Lengyel I.: A lakossági megtakarítások és adósságok területi sajátosságai az Alföldön. 23 o., 6 térkép. (I.)
- Lovas I.: A Nyírség komplex agrárfejlesztési programja és metodikája. 26 o. (IV.)
- Lovas I.: Az alföldi egyéni vállalkozó és gazdálkodó paraszti rétegek helyzetének vizsgálata az átalakuló mezőgazdaságban. 41 o. (X.)
- Mayer A. – Szapponos G. – Ekerl A.-né: Az alföldi termáltelepülések helyzete. 33 o., 1 táblázat, 1 térkép. (VIII.)
- Márton J.: Az Alföld élelmiszergazdaságában szükséges szerkezetváltás időszerű kérdései. 28 o. (IV.)
- Meggyesi T.: Az Alföld építészeti értékeinek hagyományai és megőrző továbbfejlesztésének lehetőségei. 20 o., 7 ábra. (XIII.)
- Mezősi G.: Az Alföld geomorfológiai és talajtani állapota. 4. o. 17 térkép. (II.)
- Mika J. – Nemes Cs.: Az Alföld éghajlati állapota és a globális klímaváltozás valószínű helyi sajátosságai. 88 o. (II.)
- Nagy I.: Az alföldi településformák környezetmodelljei. 21 o. (II.)
- Nemes Nagy J.: A gazdaság regionális állapota és folyamatai. 35 o., 4 táblázat, 2 térkép. (XIII.)
- Nemes Nagy J.: Az Alföld a hazai regionális gazdasági fejlődésben és regionális politikában. 29 o. (XIII.)
- Ónodi G.: A falufejlesztés és falutervezés speciális igényei I. 20 o. (X.)
- Orosz É.: Az Alföld egészségügyének néhány kérdése. 17 o. (I.)
- Pálné Kovács I.: Az Alföld fejlesztési programjának irányítási összefüggései. 32 o. (XIII.)
- Pálné Kovács I.: Közigazgatás és területfejlesztés az Alföldön. 31 o. (IX.)
- Puskás Cs.: A Tisza-tó és térségének fejlesztési lehetőségei. 22 o. (X.)
- Puskás Cs.: Az üdülés, pihenés, rekreáció helyzete és fejlesztési lehetőségei a Tisza-tó térségében. 17 o. (VIII.)
- Rácz E.: Elemzés az Alföld élelmiszeriparáról. 28 o. (IV.)
- Rechnitzer J.: Az innovációk által szabdalta Alföld. 45 o. (XIII.)

- Reischl G.: A falufejlesztés és falutervezés speciális igényei, lehetőségei és korlátai az Alföldön II. 14 o. (X.)
- Rétvári L.: Az Alföld természeti erőforrásai. 35 o. (X.)
- Somogyi S.: Az Alföld kistájainak ökológiai állapota. 26 o., 18 melléklet. (II.)
- Somogyi S.: Az Alföld üdülési, turisztikai és rekreációs adottságai. 26 o., 19 táblázat. (VIII.)
- Somogyi S.: Az alföldi vízrendezések társadalmi-gazdasági-ökológiai következményei. 45 o. (II.)
- Somogyi S.: A természeti környezet történelmi birtokbavételének folyamata az Alföldön 1945-ig. 53 o. (II.)
- Soós Z.: Idegenforgalom a Kiskunsági Nemzeti Parkban. 11 o. (VIII.)
- Süli-Zakar I.: Bodrogköz: az átalakított kistáj. 24 o., mellékletek. (V.)
- Szabó G.: A falusi-tanyai turizmus fejlesztésének és szervezésének feltételei az Alföldön. 23 o. (VIII.)
- Szoboszlai Zs.: Az önkormányzatok integrációs gyakorlata az Alföldön. 62 o. (IX.)
- Timár J.: Az alföldi városok szuburbanizációja. 15 o., 4 táblázat. (VI.)
- Tóth J.: Az Alföld népesedési folyamatai, a népesség területi elhelyezkedése és demográfiai jellemzői. 50 o. (I.)
- Tóthné Hegyvári G.: A második otthonok. 30 o. (VIII.)
- Valér É.: Az Alföld településállománya, változásai és fejlődési tendenciái. 42 o., 21 táblázat, 3 térkép. (VI.)
- Valér É.: Az Alföld ipara, munkaerőhelyzete és infrastrukturális ellátottsága. 4 o. (III.)
- Vámosi J.: Az Alföld területhasznosítási, felszínfedettségi és fizikai szerkezeti vizsgálata. 42 o. (V.)
- Winkler Gy.: A területfejlesztést leginkább szolgáló állami szerepvállalás összetevői. 23 o. (III.)
- Zentay T.: Az Alföld agrogeológiai potenciálja mint a fejlődés egyik mozgatórugója. 43 o. (X.)
- Zoltán Z.: Az új típusú kistérségi területfejlesztési beavatkozások lehetőségei és korlátai az Alföldön. 32 o. (X.)

Összeállította: Gaborjákné Vydareny Klára